

PLANI I MENAXHIMIT TË BASENIT UJOR ERZEN

Shtojca Teknike VIII (Zonat e Mbrojtura)

1 Zonat e Mbrojtura

1.1 Zonat e destinuar për ujë rekreativ dhe larje

Kriteret janë përcaktuar për të mbrojtur publikun nga ekspozimi ndaj niveleve të dëmshme të patogjenëve gjatë pjesëmarrjes në aktivitetet në kontakt me ujin, si noti, lundrimi, etj. në të gjithë trupat ujqorë të caktuar për përdorime të tilla rekreative.

Përdoruesit e ujit për rekreacion mund të përfshijnë:

- publikun e gjerë;
- fëmijët;
- turistët (shërbim hotelerie & kamping);
- notarët garues;
- përdorues të specializuar sportivë, duke përfshirë peshkatarët, kanoeistët, përdoruesit e varkave, zhytësit, etj.

Vlerësimi i plazhit ose trupi ujqor duhet të marrë parasysh disa kritere kryesore, duke përfshirë:

- praninë dhe natyrën e rreziqeve natyrore ose artificiale;
- ashpërsinë e rrezikut në lidhje me rezultatet shëndetësore;
- disponueshmërinë dhe zbatueshmërinë e veprimeve korrigjuese;
- frekuencën dhe dendësinë e përdorimit; dhe
- nivelin e zhvillimit.

Vlerësimi dhe klasifikimi i ujërave të banjës

1. Cilësi e dobët

Ujërat e banjës duhet të klasifikohen si 'të varfra' nëse, në grupin e të dhënave të cilësisë së ujërave të larjes për periudhën e fundit të vlerësimit(1), vlerat e përqindjes(2)për numërimet mikrobiologjike janë më të këqija(3)sesa vlerat 'të mjaftueshme' të përcaktuara në Shtojcën I, kolona D.

2. Cilësi e moderuar

Ujërat e larjes duhet të klasifikohen si të moderuara nëse:

1. në grupin e të dhënave të cilësisë së ujit të banjës vlerat e përqindjes për numërimet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të mira se vlerat të mjaftueshme (4) të përcaktuara në Shtojcën I, kolona D; dhe

2. uji i banjës është subjekt i ndotjes afatshkurtër, me kusht që:

- (i) po merren masa për menaxhimin e tyre, duke përfshirë mbikqyrjen, sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe monitorimin, me synimin për të parandaluar ose ndaluar larjen me anë të një paralajmërimi;

(ii) po ndërmerren masa të nevojshme të menaxhimit për të parandaluar, reduktuar ose eliminuar shkaqet e ndotjes; dhe

(iii) numri i kampionimeve në përputhje me nenin 3(6) përfaqëson jo më shumë se 15% të numrit total të mostrave të ujit që janë parashikuar në kalendarët e monitorimit të përcaktuar për periudhën e vlerësimit të gjendjes së trupit ujqor (sezoni veror).

3. Cilësi e mirë

Ujërat e larjes duhet të klasifikohen si të mira nëse:

1. në grupin e të dhënave të cilësisë së ujërave të larjes për periudhën e fundit të vlerësimit, vlerat e përqindjes për numërimet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të mira se vlerat e cilësisë së mirë (4) të përcaktuara në Shtojcën I, kolona C; dhe

2. ujërat e larjes janë subjekt i ndotjes afatshkurtër, me kusht që:

(i) po merren masa për menaxhimin e tyre, duke përfshirë mbikqyrjen, sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe monitorimin, me synimin për të parandaluar ose ndaluar larjen me anë të një paralajmërimi;

(ii) po ndërmerren masa të nevojshme të menaxhimit për të parandaluar, reduktuar ose eliminuar shkaqet e ndotjes; dhe

(iii) numri i kampionimeve në përputhje me nenin 3(6) përfaqëson jo më shumë se 15% të numrit total të mostrave të ujit që janë parashikuar në kalendarët e monitorimit të përcaktuar për periudhën e vlerësimit të gjendjes së trupit ujqor (sezoni veror).

4. Cilësi e shumë e mirë

Ujërat e larjes duhet të klasifikohen si shumë të mira nëse:

1.nëse, në grupin e të dhënave të cilësisë së ujit të banjës për periudhën e fundit të vlerësimit, vlerat e përqindjes për numërimet mikrobiologjike janë të barabarta ose më të mira se vlerat e cilësisë shumë të mirë të përcaktuara në Shtojcën I, kolona B; dhe

2.nëse uji i banjës është subjekt i ndotjes afatshkurtër, me kusht që:

(i) po merren masa për menaxhimin e tyre, duke përfshirë mbikqyrjen, sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe monitorimin, me synimin për të parandaluar ose ndaluar larjen me anë të një paralajmërimi;

(ii) po ndërmerren masa të nevojshme të menaxhimit për të parandaluar, reduktuar ose eliminuar shkaqet e ndotjes; dhe

(iii) numri i kampionimeve në përputhje me nenin 3(6) përfaqëson jo më shumë se 15% të numrit total të mostrave të ujit që janë parashikuar në kalendarët e monitorimit të përcaktuar për periudhën e vlerësimit të gjendjes së trupit ujqor (sezoni veror).

1.2 Zonat e Mbrojtjes së Ujërave Rekreative dhe Banje në Erzen

Ka shumë lloje të ndryshme të përdorimit rekreativ të mjedisve ujore. Këto përfshijnë, për shembull, banjot e diellit, ecjen, notin, zhytjen, lundrimin dhe peshkimin. Brenda kontekstit socio-ekonomik të përdorimit të ujit rekreativ, rëndësia e turizmit është e konsiderueshme pasi jep ndikime në sferat socio-ekonomike dhe mjedisore, si dhe përgjegjësitë dhe mjetet për të ndërhyrë që ai ka në dispozicion.

Qëllimi i objektivave mjedisore nuk është të pengojë përdorimin e ujit rekreativ, por të sigurojë që zonat ujore rekreative të operohen në mënyrë sa më të sigurt që të jetë e mundur, duke patur në vëmendje që popullsia më e madhe e mundshme të marrë përfitimin maksimal të mundshëm.

Për të përmirësuar cilësinë e zonave rekreative të përdorimit të ujit dhe për të zgjedhur plazhet që mund të zhvillohen si zona turistike, planifikuesit dhe menaxherët mund të dëshirojnë të mbajnë një informacion të vazhdueshëm të përzgjedhur. Informacioni i nevojshëm për përzgjedhjen e atyre pjesëve të vijës bregdetare që do të përdoren si plazhe në terma afatshkurtër, afatmesëm apo afatgjatë. Qëllimi i një sistemi të tillë është të krijojë një katalog të të gjitha plazheve, të përdorë një listë kontrolli për të mbledhur informacionin e nevojshëm për të planifikuar një program monitorimi dhe për të vendosur si do të zhvillohet plazhi në të ardhmen.

Lista e kontrollit për regjistrimin e plazheve mund të ndryshohet sipas nevojës; për shembull, për të vlerësuar rreziqet e pranishme për notarët në një zonë të caktuar, për të zhvilluar plazhin për turizëm dhe për të përgatitur një plan menaxhimi të plazhit për planifikimin dhe koordinimin e të gjitha burimeve që lidhen me sigurimin e një mjedisi të sigurt ujqor për publikun. Kjo qasje mund të jetë veçanërisht e dobishme kur burimet nuk janë të bollshme dhe duhet të përdoren në mënyrë sa më efikase.¹

Regjistrimi në plazh zakonisht ndahet në katër komponentë:

- *Përshkrimi i zonës.* Regjistrimi duhet të përfshijë informacion mbi aksesin (rrugët, shtigjet, transportin publik, etj), masat për zbutjen e rrezikut (shenjat e informacionit dhe burimet e informacionit, dushet, postat e ndihmës së shpejtë, paralajmërimet për sigurinë e notit dhe zhytjes) dhe objektet (restorante, hotele, bare, tualete, ujë të pijshëm, kosha mbeturinash, parkingje makinash dhe kampingje).
- *Përshkrimi i plazhit.* Kjo duhet të përfshijë një vlerësim të sipërfaqes së plazhit (gjatësia, gjerësia), materiali i plazhit dhe numri i vizitorëve në ditë (duke vlerësuar numrat e pikut sipas sezonit, periudhën kryesore të pushimeve, festat publike dhe fundjavat). Numri i vizitorëve në ditë duhet të krahasohet me kapacitetin e vizitorëve të zonës.
- *Përshkrimi i mjedisit ujqor.* Këtu përfshihen detajet e zonës së larjes (drejtimi dhe shpejtësia e rrymës, pjerrësia, materiali fundor) dhe përdorimi i saj (peshkimi, lundrimi, not, zhytje, etj.).
- *Kundëriindikacionet.* Zonat e përcaktuara të ndjeshme (vend pushimi për shpendët e ujit, vendpushimi për shpendët e rrallë, vendstrehim, zona konservimi dhe lloje të tjera të zonave të mbrojtura si zona ushtarake ose zona të tjera ku qasja e publikut është e ndaluar).

Brenda zonave të mbrojtura të pellgut të lumit Erzen nuk ka zona rekreative dhe ujore për banjë.

Ky objektivi do të arrihet duke ndjekur udhëzimin e OBSH-së “Organizata Botërore e Shëndetit”.

Udhëzime për mjedise të sigurta ujore rekreative, Vëllimi 1, Ujërat bregdetare dhe të ëmbla”.²

Gjithashtu udhëzuesi praktik me titull “Monitorimi i ujërave të larjes³” përshkruan karakteristikat kryesore dhe qasjeve ndaj monitorimit dhe vlerësimit të mjedisve ujore rekreative bregdetare dhe të ëmbla. Ai thekson nevojën për të përdorur informacione të llojeve të ndryshme dhe nga burime të ndryshme në mënyrë që të zhvillohet një vlerësim i vlefshëm dhe që përfshin qasje praktike gjithëpërfshirëse për hartimin, planifikimin dhe zbatimin e programeve dhe vlerësimeve të monitorimit; Gjithashtu, të konsiderohen praktikat më të mira për monitorimin dhe vlerësimin e mjedisve ujore rekreative, për të ndihmuar vendet në zhvillimin për të nxitur harmonizimin ndërkombëtar.

¹Monitorimi i ujërave të banjës - Një udhëzues praktik për hartimin dhe zbatimin e vlerësimeve dhe programeve të monitorimit, redaktuar nga Jamie Bartram dhe Gareth Rees. © 2000 WHO. ISBN 0-419-24390-1

²Organizata Botërore e Shëndetësisë. Udhëzime për mjedise të sigurta ujore rekreative. Vëllimi 1, Ujërat bregdetare dhe të ëmbla. <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42591/9241545801.pdf;jsessionid=7A7ED5E2634D7B3B930821651D7F4049?sequence=1>

³Redaktuar nga J. Bartram dhe G. Rees, botuar në 2000 nga E & FN Spon në emër të OBSH-së

1.3 Zonat e përcaktuara për mbrojtjen e habitateve dhe specieve

Zonat e Mbrojtura të Habitave në Erzen

Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM) është autoriteti kompetent për menaxhimin e sistemit kombëtar të zonave të mbrojtura në Shqipëri.

Tre zona të mbrojtura të caktuara në përputhje me ligjin shqiptar ndodhen përgjatë kufijve të pellgut të lumit Erzen në territorin shqiptar. Qasja për caktimin dhe menaxhimin e zonave të mbrojtura në Shqipëri përshkruhet në Ligjin për Zonat e Mbrojtura. Ligji rregullon mbrojtjen e gjashtë (6) kategorive të zonave të mbrojtura. Kategorizimi i zonave, statusi dhe niveli i mbrojtjes për çdo zonë është bazuar në kriteret e Qendrës Botërore të Ruajtjes së Natyrës.

Zonat e mbrojtura ekzistuese në kufijtë e rrethit të pellgut të Erzenit janë paraqitur në tabelën e mëposhtme.

Tabela 1- Zonat e Mbrojtura në pellgun e lumit Erzen

Kategoria IUCN	Sipërfaqja (ha)	Përshkrimi i kategorisë PK	Emri i PK	VKM e themelimit
II	9,290,49	Park kombëtar	Mali i Dajtit	VKM nr.402, datë 21.06.2006
IV	632,83	Rezerva Natyrore e Menaxhuar	Rrushkull	Urdhër KM nr.2, datë 26.12.1995
V	6,237,52	Peizazh i mbrojtur	Mali me Gropa-Bize-Martanesh	VKM nr.49, datë 31.01.2007

Vetëm kohët e fundit ka filluar puna për menaxhimin e zonave Natura 2000.⁴ Në kuadër të projektit NaturAL u identifikua shpërndarja potenciale e zonave me interes të komunitetit Natura 2000 (SCI), duke rezultuar në listën paraprake të 43 vendeve të propozuara. Janë identifikuar tre zona Natura 2000 me interes të komunitetit në pellgun e lumit Erzen si:

KODI_SITE	SITE_NAME	PK ekzistuese	Harta e habitatit
AL0000007	Dajt	po	Nr
AL0000015	Bize-Brosh-Berdhet	po	Nr
AL0000024	Rrushkull-BishtPalle	po	Nr

⁴BE - Forcimi i Kapacitetit Kombëtar në Mbrojtjen e Natyrës – Përgatitja për Rrjetin Natura 2000, Mars 2019

Më poshtë është paraqitur harta e zonave të mbrojtura në pellgun e lumit Erzen sipas vendeve të tyre.

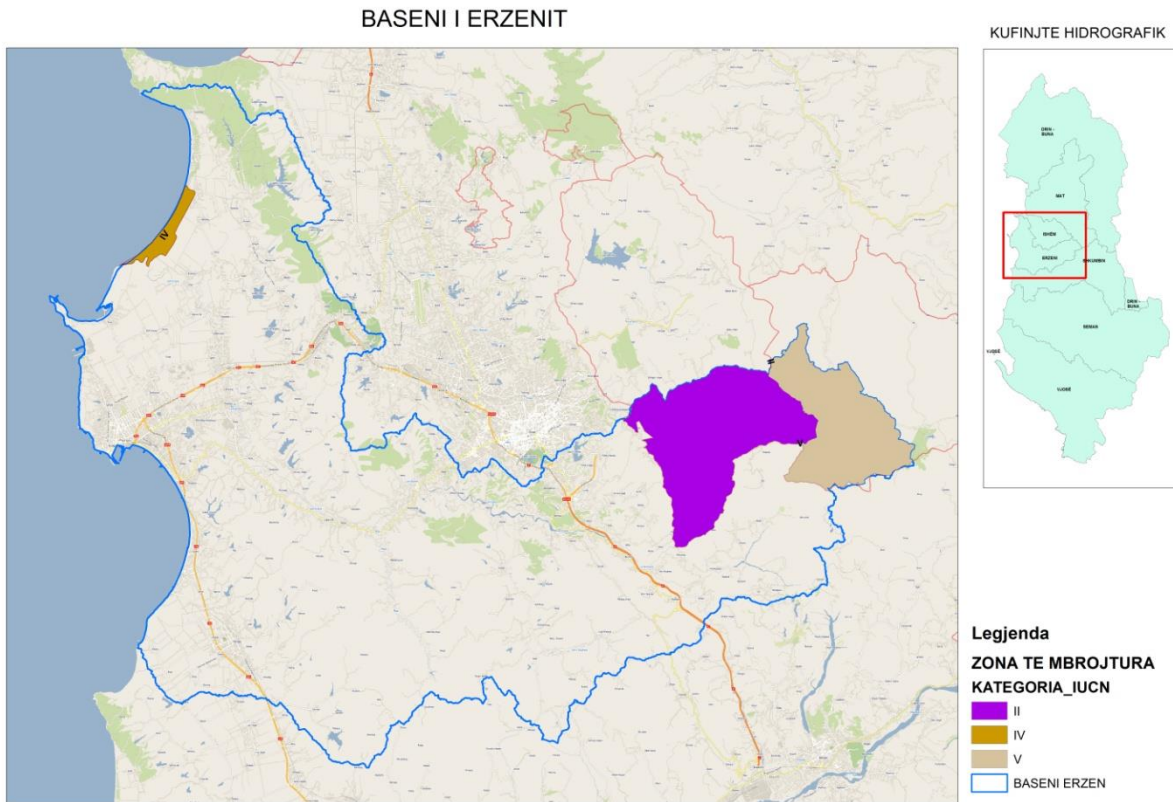

Figura1- Harta e zonave të mbrojtura në pellgun e lumit Erzen

Bazuar në legjislacionin përkatës të zonave të mbrojtura, këto kategori ZM duhet të menaxhohen sipas planeve të tyre të menaxhimit. Nga situata aktuale e menaxhimit të këtyre zonave rezulton se jo të gjitha ZM brenda pellgut të lumit Erzen kanë planet e tyre të menaxhimit. Nga tre ZM-të e listuara, dy prej tyre kanë plane menaxhimi të cilat përdoren nga stafi i AdZM Tiranë dhe AdZM Durrës dhe drejtojnë punën për mbrojtjen dhe menaxhimin e tyre. ZM e Rezervatit Natyror të Mbrojtur Rrushkull nuk ka një plan menaxhimi. Dokumentet e Planit të Menaxhimit gjenden në AKZM dhe AdZM Tiranë dhe AdZM Durrës. Në kuadër të këtyre planeve propozohen programe masash, në kuadër të të cilave ka masa përkatëse për monitorimin dhe vlerësimin e gjendjes së burimeve ujore dhe biodiversitetit ujqor lidhur me to.

